

122 Lib. II. De Martyrum dignitate,

ut totus sit in tota hostia, & in qualibet illius parte totus: integer sanè accipitur in quavis hostiæ particula quantumvis minima, quin hominem aliqua fui parte Christus ulla ratione fraudaverit. Hæc ad Martyres transferri valent diversimodè. Placent pro re nata S. Nazianzeni verba in Jambo 18. Martyres hunc in modum commendantis.

S. Nazia.
Martyris
particula
idem valeat,
quod corpus
integrum.

*Orbem totum
Fulgore compleat, siderum in morem illius
Mæctatus est qui Martyres clarissimi
Venerationis tamque magna est veritas,
Exiguus etiam pulvis ut, vel ossium
Particula veterum quæpiam, aut paulum
comæ,
Vestes, sparsi aut sanguinis quædam note
Cultum parent, habent, atque corpus in-
tegrum.*

S. Nazia.

Quod est dicere; exigua Martyris pars, seu particula, et si minima, idem potest, ac valet, quod corpus ejus integrum. Nec minus vero luculentem id explicat Nazianzenus Ora. 3. ad medium: *Quorum vel sola corpora idem possunt, quod animæ sanctæ, sive tangantur, sive honorentur: quorum vel sola sanguinis guttae, atque exigua passionis signa idem possunt quod corpora.* Lege Theodoreum lib. 8. de Martyribus. Vides, totum Martyrem in quavis sui parte veluti existentem? Integer sanè accipitur in quavis fui corporis, & cineris particula, ibi enim tota promiscat Martyris virtus, & potentia. Dissecetur in partes exiguae, in frusta dividatur minima; hoc nequitam- vetat, quominus integrum se se Martyr, suamque virtutem exhibeat. Videatur ergo Martyr totus esse in toto, & totus in quavis fui parte.

Rursus circa modum existendi Christi in Eucharistia, observandum cum S. Tho. Opusculo de Sacra altaris; Christum, prout est in Eucharistia, nullius externi agentis vim, injuriam sentire posse: *Christus in Eucharistia à nullo externo agente pati potest, non ab aqua, non à gladio, &c.* Quid vero inde? Subtextit: *Tu ergo cum non possis esse impassibilis, esto saltem cum quadam impassibilitate patientis.* Opportunè sanè pro nostris Martyribus. Licit multa, ac dura quæque patientur, impossibilis esse videbantur; quandoquidem non patienter modò, sed alacriter etiam, in fracto que animo acerbissimas ærumnarum, cruciamentorum, & ipsius mortis subiungunt molestias. Unde Nazian. Orat. 3. *Cum igne, ferro, & belluis, & Tyrannis, & præsenibus malis, & denunciatis alaci animo velut in alienis corporibus, inò quasi corporum expertes dimicarunt, ne pietatem, vel verbo tenus proderent.* Similia habent S. Hilarius lib. 10. de Trinit. & in Pf. 65. S. Ephrem in 2. SS. Martyrum Encomio, S. Grego. Nyssae. Orat. 2. de Quadraginta Marty. Et videtur hoc esse, quod Sapien. 3. 1. dicitur de Martyribus: *Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tangent illos tormentum mortis.* Græcè; & non tangent eos cruciat. Quasi Martyrum patientia, inter univerlum exhortat in illos crudelitatis apparatum, sit plane impassibilitatis, qua Christus in Eucharistia gaudet, æmula. Ubi expendas Eliæ Cretenis astutum ad Orationem 23. S. Nazianz. *Qui secundum Deum vivit, ac pro Deo patitur, futuræ defi-*

Christus in
Eucharis-
tia.

S. Thom.

Martyres in
martyrio
quæsiimpas-
sibilis.

S. Nazia.

Sap. 3. 1.

Eli. Cret.

*cationis pignora jam accipit, etiam cùm pa-
titur, cùm invitus, atque omni cruciatu super-
ior reperitur. Et quidem ex Clementis Ale-
x. pronunciato 4. Stromatum: ad impas-
sibilitatem deductus homo, Deus efficitur.*

Finis.

445 *S*i de fine Eucharistiae institutionis sermo sit; dicendum in primis, eò spectare hoc Sacramentum, ut habeat Ecclesia ad fui nutrimentum, & incrementum, magnificum epulum. Eò etiam respicere Martyrum perpetiones, & mortem, credendum

*Ecclesiæ epu-
lum Marti-
res sunt.*

Iai. 61. 6.

ad huc recenti summus splendor, & laetitia, qua recreetur, & pascatur: *Fortitudinem Gentium comedetis.* Pro fortitudinem, est Hebraicè chel, quod significat etiam substantiam, robur, virtutem, exercitum. Ait quenam haec Gentium fortitudo, substantia, robur, virtus, & exercitus ad Ecclesiæ pastum? Certè Martyrum suorum in adversis constantia, martyrum ipsum, quod est actus fortitudinis ut elicientis, quomodo S. Tho. loquitur. Sic D. Hieronymus super Isaiae verba: *Fortitudo S. Thom. autem Gentium, triumphus est Martyrum.* S. Hieron.

Verum, quid ex hoc epulo nutrimenti, & incremente contingit fidelibus? Contineretur exprimit Vates: *Et in gloria earum superbieris.* LXX. effert; eritis admirabiles. Vox LXX.

enim superbire, & superbia apud sacros, & prophanos Scriptores, est magnum esse, magnificari; aliquid eximium sonat, & maximum in modum illustre, ut claret ex Isaia eodem 60. 15. Amos 8. 7. Proverb. 8. 18. Praedicit ergo Isaías, eò incrementi, & magnitudinis perventuram Ecclesiæ, ut sit omnibus admirationi, & stupori. Quid mirum si copia illi Martyrum conceditur, quorum diffriciatæ carnes, & crux abunde profusa, ad instar sunt magnifici epulioni genâ substantiæ, ac virtute abundantissimi. Subinde apparet Ecclesiæ adeò splendens, & magnifica, ut non nisi purpuream vestem induat; uti expressit Aquilæ translatio ab Hieronymo ad ducta; ille enim pro, in gloria eorum superbieris, exultul, in gloria eorum purpurâ vestem mini. Ut insigne (interpretatur Hiero.) Regis S. Hieron.

decoris ostenderet. Hispanica Versio antiqua Ferrariensis legit: *Riqueza de gentes comededes, y con su honra vos ensalzaredes.* Ecclesia Christiana, quæ antea parvula erat, & abjecta, ad summam gloriam, & incrementum pervenit per martyrii opus eximum.

446 Canti. 7. 1. commendantur priores Christianæ Ecclesiæ gressus à calceamentis abjectis, & humiliis: *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia Principis?* Chaldeus vertit: *in calceamentis taxeis: taxea vero calceamenta, rustica erant, & abjecta valde.* Quid vero ex hac Ecclesiæ abjectione? *Caput tuum ut Carmelus, coma capitis tui sicut purpura Regis vinclæ canalibus.* Vox Hebreæ carmel significat spicas virides, plena: & mons est Carmel dictus ab herbarum, & frumentum copia. Arrider nonnullis, carmel dici quasi carnul, id est agnum circumcisum, carnulum, occisum: nam car significat agnum, & mul cœsum, occisum, circumcisum. Videtur designari panis, & vini copia, atque epulum magnificum, quo fruitur Ecclesia in suis

Martyrii

Can. 7. 1.

Chalda.

*Eximia Ec-
clesie gloria
ex Marti-
riis.*

Eccl. 4. 12.

Drusius.

Et eminentia, Cap. IV.

123

Martyribus exagitata: Martyres enim spicæ sunt plenæ, messis fæcundissima, tritici grana, & frumenta preiosa, ut supra diximus: eosdem autem appellat S. Ephrem in Encomio 1. SS. Marty. Agnos innocentes, irreprehensibles, & immaculatos, gratum Deo sacrificium. Subinde ergo Ecclesia ad purpurae splendorem, & gloriosum incrementum, evecta est: *comæ enim capitii illius (id est Martyres) sicut purpura regis vinclæ canalibus,* id est, sicut purpura preti eximii, & maximopè rubra. Chaldeus exultit: *Et pauperes populi (afficti scilicet) qui ambulant apud Principem hinc inde eo quod egeni sunt, futurum est, ut induantur purpura, sicut induit est Daniel in civitate Babylonis.* En qua ratione Ecclesia Christiana ante ætate parvula, & abjecta, sit per suorum Martyrum labores grandior, & gloriolor effecta. Quò opportunè veniunt Philonis verba ex libro de Sacrificio Abelis, & Caini, ubi delicatè ita: *Existimo labores, cibique eandem esse vim: nam sicut à cibo tota vita pendet una cum suis actionibus, & affectionibus; ita etiam à labore pendet quidquid in rebus bonum est.* Et sententiam absolvit, quasi primitivam alloquens Ecclesiæ: *Qui cum sit unicus (laborum cibus) cave, illum ne poshabeas, ut per eum potiaris bonis, simul omnibus: atque ita quamvis ætate junior, habeberis grandior, & jure primogenitorum prior.* Quid dici poterat elegans pro Ecclesia infantilis adhuc ætatis, & abjectæ apud homines conditionis, quæ crebris, & maximis persecutionibus quasi cibo fortis, & quæ ac delicato nutrita est, & ad gloriosum perducta incrementum? Ubi cursum serves, hos cibos ab Ecclesia decoqui patientiæ virtute: ut enim argutè S. Grego. Nazian. Patientia molestiarum est collio.

447 Verba ali rei nostræ accommoda suggerit Rex pacificus Prov. 9. 1. *Sapientia (Christus) edificavit sibi dominum (Ecclesiæ) excidit columnas septem (in robore, ac fortitudine fundavit) immolavit victimas suas.* Hebraicæ laniavit lanionum suum. LXX. Mæltavit hostias suas. Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in 2. ad Timo. 4. 16. *Patio Christianæ vita est.* Morte itaque Martyrum datur Ecclesiæ vita, & vitæ cibus, vitale nutrimentum. Ideo Drusius in notis suis ad Ecclesiastici librum transfluit: *Sapientia filios suos extollit.* Quasi perinde sit, Martyres perpeti, & mori, atque illis vitam inspirari, & extolliri nimiopere: propterea quod Ecclesia Martyrum suorum passione, carne dilacerata, & sanguine fusa, vitæ habeat incrementum, & celititudinem incredibilem.

448 Quid haec in Ecclesia admirabilitatis, siquidem locum habent in Christo etiam ipso? Expende qua ratione. Eterim dubi in Christi in non est, corporatum Verbum ad eam pervenisse magnitudinem, quæ major ex cogitari nequeat. Ait unde illi maximum hoc, quod sic, ut philosophicè loquar? Sanè à laboribus, à passione, & Crucis martyrio, quibus saginatus, & enutritus est per patientiæ decoditionem. Ita delicate S. Bernardus Serm. 2. de Ascensione: *Christus cum per naturam Divinitatis non haberet quod cresceret, vel ascenderet, quia ultra Deum nihil est; per descendens quomodo cresceret, inventus, veniens incarnationi, pati, mori. Quod si componas cum Bernardi sententia aliud venerabilis Drogonis effatum Serm. de Dominicæ Passio. Sacramento, res erit gratior. Ita ergo ille: *Man-Drago. In Crucem ducavit Pascha cum discipulis, manducavit & Pascha cum pasuis est, quando transiit ex hoc mundo ad Patrem. Ego, inquit, cibum habeo manducare, quem vos nescitis: meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei & voluntas Patris mei est, ut calicem bibam. Ergo in Crucem manducavit, & bibit, & ebriatus est, & dormivit.* En quomodo Christus laborinus, ac martyrii sui cruciatis pasus, nutritus, & saginatus est, quomodo loquitur Tertulli. lib. de Patientia c. 3. ubi statuit, tot labores, cruciamenta, & contumelias à Christo suffise exstantia, quia saginari voluptate patientiæ discessurus volebat. Ut certè sic, quomodo cresceret, inveniret, patiens, moriens. Quid ergo mirum, Ecclesia creverit immutari suorum Martyrum perpetionibus?*

449 Adde, è Cruce suam enutriti Ecclesiæ à Crucifixo Iesu: nullo alio epulo, nisi in Crucem grandis illi Crucis convivio, passione, & mortis. Quo spectant Canti. 1. 6. verba: *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cibus in meridie?* Ad quæ verba Drago pro Drago, Crux & Crucifixus à Crucifixo Iesu: nullo alio epulo, nisi in Crucem grandis illi Crucis convivio, passione, & mortis. Quo spectant Canti. 1. 6. verba: *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cibus in meridie?* Ad quæ verba Drago pro Drago, Crux & Crucifixus à Crucifixo Iesu: nullo alio epulo, nisi in Crucem grandis illi Crucis convivio, passione, & mortis.

450 Verba ali rei nostræ accommoda suggerit R. pacificus Prov. 9. 1. *Sapientia (Christus) edificavit sibi dominum (Ecclesiæ) excidit columnas septem (in robore, ac fortitudine fundavit) immolavit victimas suas.* Hebraicæ laniavit lanionum suum. LXX. Mæltavit hostias suas. Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in 2. ad Timo. 4. 16. *Patio Christianæ vita est.* Morte itaque Martyrum datur Ecclesiæ vita, & vitæ cibus, vitale nutrimentum. Ideo Drusius in notis suis ad Ecclesiastici librum transfluit: *Sapientia filios suos extollit.* Quasi perinde sit, Martyres perpeti, & mori, atque illis vitam inspirari, & extolliri nimiopere: propterea quod Ecclesia Martyrum suorum passione, carne dilacerata, & sanguine fusa, vitæ habeat incrementum, & celititudinem incredibilem.

451 Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in 2. ad Timo. 4. 16. *Patio Christianæ vita est.* Morte itaque Martyrum datur Ecclesiæ vita, & vitæ cibus, vitale nutrimentum. Ideo Drusius in notis suis ad Ecclesiastici librum transfluit: *Sapientia filios suos extollit.* Quasi perinde sit, Martyres perpeti, & mori, atque illis vitam inspirari, & extolliri nimiopere: propterea quod Ecclesia Martyrum suorum passione, carne dilacerata, & sanguine fusa, vitæ habeat incrementum, & celititudinem incredibilem.

452 Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in 2. ad Timo. 4. 16. *Patio Christianæ vita est.* Morte itaque Martyrum datur Ecclesiæ vita, & vitæ cibus, vitale nutrimentum. Ideo Drusius in notis suis ad Ecclesiastici librum transfluit: *Sapientia filios suos extollit.* Quasi perinde sit, Martyres perpeti, & mori, atque illis vitam inspirari, & extolliri nimiopere: propterea quod Ecclesia Martyrum suorum passione, carne dilacerata, & sanguine fusa, vitæ habeat incrementum, & celititudinem incredibilem.

453 Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in 2. ad Timo. 4. 16. *Patio Christianæ vita est.* Morte itaque Martyrum datur Ecclesiæ vita, & vitæ cibus, vitale nutrimentum. Ideo Drusius in notis suis ad Ecclesiastici librum transfluit: *Sapientia filios suos extollit.* Quasi perinde sit, Martyres perpeti, & mori, atque illis vitam inspirari, & extolliri nimiopere: propterea quod Ecclesia Martyrum suorum passione, carne dilacerata, & sanguine fusa, vitæ habeat incrementum, & celititudinem incredibilem.

454 Tertulli. in Scorpiano cap. 7. *Sophia jugulavit filios suos.* Quod de Martyrum nece pro Christo suscepta interpretatur. Consonantque S. Augu. lib. 17. de Civi. Dei cap. 20. & Anasta. Nicanor in Quæsti. ad sacram Scripturam c. 40. Ait enim vero, quid hoc fuit? Utique splendidissimum convivium apparere: proinde subdit: *Misericordia vinum, & propinquum mensam: ad nutrimentum, & maximum ipsius Ecclesiæ incrementum: unde enim videntur fideles imminui, inde accrescunt; unde mori, inde novâ donantur vitæ.* Unde cum intuitu ad illa verba *Sapientia immolavit victimas suas,* dicitur Eccl. 4. 12. *Sapientia filii suis vitam inspirat.* Ut enim S. Ambro. in

I 24 Lib. II. De Martyrum dignitate,

Pl. 148. 2.

Tuccius.

Martyres
sacrificium
Ecclesiae.

S. August.
Consortium
Dominici
corporis, &
Martyrum
in altari.

Sapi. 3. 6.

S. Cypri.

Vatab.

ad finem destinatum perducit. Dicitur ergo v. 1. Domine probasti me, & cognovisti me, &c. (Christus loquitur, vel populus fidelis probatus per passionem, & mortem) intellexisti cogitationes meas de longe. Tuccius relatus suo præmisso 3. effert: intellexisti pascere meum de longe, vel intellexisti me pastorem: aut etiam, adfiscasti me pastorem. Pafcit Christus, & Pastor appellatur, dum patitur, dum in Cruce moritur. Subtextit plus Vates v. 17. Mibi autem nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Tuccius verut: Mibi autem quam pretiosi Pastores tui, Deus. Ast qui nam hi pastores? Certè Martyres Ecclesiae, juxta Magni Gregorii expositionem Homi. 27. in Evan. & in 1. Reg. c. 14.lib. 5. & l. 7. Epif. 29.

450 Accedo ad Alterum Eucharistici Sacramenti, & Martyrii finem. Etenim, eo utrumque spectat, ut habeat Ecclesia oblationem, hostiam, sive sacrificium Deo in odorem suavitatis offerendum. Inde ea Ecclesiae consuetudo condendi sub altari, ubi corpus Christi offertur, Martyrum corpora. De quo Apoc. 6. 9. & ibi faci Interpretes multa, & S. Aug. Ser. 11. de Sanctis, S. Ambro. Epif. 85. Convenienter igitur (ait Aug.) & quasi pro quodam consortio, ibi Martyribus sepulchra decreta est, ubi mors Domini quotidie celebratur. Preme illud, pro quodam consortio: quasi sacrificii sors sit Christo, & Martyribus communis. Unde à SS. Patribus sàpè Martyres appellantur, holocausta ratione prædicta, vñlima perfecta, oblationes Deo gratae, & acceptae. Ad Philip. 2. 17. ajebat Paulus; sed eti immolor: Chry. ibi: vñlima quædam, & hostia evado. Theodoret. verò: Hæc autem dicit eos consolans, & docens magnitudinem martyrii, quod immolationis, & sacrificii cuiusdam locum obtinet. Ubi noster Velazquez observat, Martyres dici hostias, victimas, & holocausta, non eò solum modo, quo probæ actiones esse dicuntur sacrificia; sed fortiori quidem ratione, quæ ad hanc illis appellationem reddendam plus nos strigat, quòd se totos in odorem suavitatis Deo obtulerint. Pervia etiam sunt pro insituro nostro Sapientiae verba c. 3. 6. ubi sermonem esse de Martyribus littorarium recte probat ex Patribus Gonsalvus Cervantes in suis ad Sapientiae librum Commentariis. Tanquam aurum in fornace probavit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos. Græcè legitur: Quasi holocaustum hostia, victimæ, sacrificii, sacrificeonis. Nonnulli Patres, præsertim S. Cypri. lib. de Exhortatione martyrii cap. 12. vertunt: holocausta hostia: non enim (ait Cervantes) unum holocaustum, sed plura holocausta reputant esse unius iusti martyrium, plura simul pro Christo pati cupientis, saltemve parati. Anasthasius Episco. Nicænus q. 9. in Scripturam legit: Et tanquam oblationem sacrificii accepit. Vatablus, ut solidum sacrificium accepit: id est, sibi quæm gratissimum, & quæm acceptissimum fuit suorum Martyrum sacrificium: quod omnino solidum nominatur, quasi alia, qua præter Christum, ejusque corpus verum, & mysticum offerantur Deo, respectu horum, non solidum corpus, sed umbratile sit. Si vero agnoscere exoptas, quo rigore Theologico dici queat martyrio inesse veram sacrificii rationem, confule Thomam Vualdensem to. 3. c. 117. num. 4. Cordubam lib. 1. q. 5. dub. 6. nostros

Justinianum in c. 2. Epif. ad Philip. v. 17. & Vazquez 3. p. q. 83. n. 40.

C A P. V.

Martyrum dignitas attingat ne vel aliquo modo superet Apostolorum celsitudinem.

451 **T**anta esse videtur Apostolorum dignitas, & pro hoc dignitatis excelluQuanta sit
Apostolorum
dignitas. tam eximia in eos jaæta ab Scriptura, & Patribus encodia, ut neque artigi, neque superari per nullam aliam ulla ratione possit. Unde S. Thom. 1. 2. q. 106. a. 4. & in Comment. ad Pl. 44. & 49. & alibi saepè temeritatis nota eis inuitur, qui Sanctos aliquos aut in gratia, aut in gloria Apostolis coæquaverit. Et quidem in sacris Litteris primum dignitatis locum occupare videntur Apostoli ad Ephes. 4. 11. & 1. ad Corin. 12. 28. 1. Corin.
12. 28. Vos autem estis corpus Christi, & membra de mero: quasi Ecclesia sit quoddam corpus mysticum, cuius pars præcipua (post Christum sunt Apostoli, proprie subtextit: Et quodam quidem posuit) Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, deinde Virtutes, &c. Ubi S. Bruno: Primum, id est, in principio, & excellentissimo gradu ponens Apostolos. Et S. Ambro. Caput in Ecclesia Apostolos posuit. Nam licet Christus caput Ecclesiæ sit, hujus capitis corona, & ornamentum sunt Apostoli. Cantic. 5. 11. Caput Can. 5. 11. ejus aurum optimum. Caput ex nonnullorum mente, est corona capitis aurea. Hebraicæ kethen paz: ubi kethen est res rotunda, seu in modum sphærae, vel globi, ut explicant Rabbi Salomon, & Abenezra. LXX. pro optimum meaque. vertunt cephas, quod lapidem significat, & LXX. est Petri nomen à Christo impositum Joan.

1. 42. Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. Rabbi Abenezra significari putat voce illa paz, lapides pretiosos, corona ornatum. Iстiusmodи sunt Apostoli, Petro duce, & coryphæ. De quibus Zacharias c. 9. 16. Zacha. 9. 16. Lapides sancti elevabuntur super terram. Pro fandi Hebraicæ est nezer, id est, corona, diademata. Unde transfrunt nonnulli cum Vatablo, Lapides diadematis, vel corona. Tigurina, lapides concreta in sublimè ferentur. De Apostolis principe sensu hæc capienda sunt, ut plausibilior fert explicandi ratio. Chaldaeus aliter extulit: Eliget eos sicut lapides superhumeralis: cum apertissimo intuito ad 12. gemmas, quæ erant in Ephod, & Rationali Pontificis Hebreæ inscriptæ duodecim Patriarcharum nominibus, qui totidem præsignarunt Apostolos. Audiendum jam S. Hieronymus in c. 28. Ezech. Verus Pontifex secundum ordinem Melchisedech portat in pectore, portat in humeris, ut in 12. Lapidibus, duodecim Apostolorum numerum, & in duabus onychinis urisque Testamenti Sacramenta demonstrat. Et eosdem Apostolos elevavit super caput suum in formam pretiosa corona, atque illuſtrissimi diadematis. Nihil dici poterat pro Apostolorum celsitudine, & principatu opportunius, & expressius. Corona enim, & lapides illam exornantes summum tenent locum. Qui vero gravissimas laudes pro Apostolicæ dignitatis culmine velit, consultat nostros Bellarminum lib. 4. de Ponti. c. 35. Suarium tom. 2. in 3. p. Justinianum, &

Corne-

Et eminentia, Cap. V.

I 25

Cornelium in Epis. Pauli. Ex quibus efficietur, Apostolatum sublimorem esse martyrio, & Martyres longè superari ab Apostolis dignitate, & excellentia.

452 Nihilominus tamen in hac de primatus concertatione inter Apostolatum, & Martyrium; inter Apostolos, & Martyres, habeo quod in martyri, & Martyrum commendationem proponam, non tam ut causam dirimam, quām ut ab aliis dirimiratur, pensatis auctoritatis, & rationum momentis. In primis, illud certum videtur aliquam esse comparationem mutuam imò excessum cum limitatione inter Martyrium, & Apostolatum;

Componi po-
test marty-
rium cum
Apostolatu. Martyres, & Apostolos. Sic Ecclesiæ Patres, & Doctores sapientissimi conferunt non semel Martyres cum Apostolis. Unius Blesensis donabo verba Epis. 48. loquentis de Anglo Thoma, inclito Christi Martyre, ita: Dedit Dominus Anglie Thomam nostrum, non invitamus India Thomam suum: sit Thomas Apostolus in India, sit Thomas Martyr noster in Anglia. Eat qui voluerit in Indianam ad suffragia Beati Apostoli, tam longa peregrinatio nimis laboriosa est mibi, mibi sufficit Thomas meus: ille palpavit latum Domini, & fixuras clavorum, ille, qui vidit, credit; atque holocaustum Christo, & pro Christo se obvolutus. Non labore Martyrem cum Apostolo comparare, cum Apostolus sit major Martyre, sed gloriosum est nobis habere Martyrem, qui Apostoli nomen habeat, & Apostolatum imitetur, aut vincat. Non indignatur Apostolus, quia nec indignatur Dominus Apostolorum, & Martyrum, si quandoque Spiritus S. in operatione virtutum pleniū, & celebrius alius se infundet: & hæc, inquit Dominus, faciet, & majora horum faciet. Accinit humiliè instituto nostro S. Petrus Damia. Serm. 17. de S. Vitale Martyre, commendans etiam S. Apolinarem, ita præclarè. Gaudet nobilis ursus Ravenna, quæ licet ardua sis muralis machina celsitudine, multo tamen excelsor Beatorum Martyrum dignitate. Lapides quidem propugnaculis inexpugnabiliter cincta, sed valde inexpugnabilius fortium Christi militum protectione vallata; quæ quodammodo Romanis arcibus amicabiliter amula, sic per duos præcipitos Martyres, Vitalem videlicet, & Apolinarem, mater esse meruit, & Domina circum politarum quarumlibet urbium; scit illa per duos summos Apostolos, Petrum scilicet, & Paulum, totius orbis sibi vendicat principatum, & quasi caput reliquis civitatibus facta, ita coruscas duorum splendore Sanctorum, velut humana facies geminorum luminibus oculorum. Sunt etiam plures Patres, qui Martyrem Latronem, Dominicum Martyrii collegam, cum S. Petri, & reliquis Apostolis component, imò & in aliquibus præponant. Videndum Goffridus Abbas Vindocinensis Ser. 10. de Latrone salvato in Crucifixione, ubi rem latè, & ingeniosè expendit.

453 Deinde, videntur non esse censurâ aliqua digni, qui Sanctos alios in sanctitate Apostolis coæquaverint, imò & prætulerint. Cui asserto, eti contrarius sit S. Thom. locis super relatis, est tamen pro nobis in Commentariis ad cap. 3. Matthæi, ubi arbitratur cum SS. Chrysostomo, Augustino, Ambros. Beda, & alii, Joannem Baptitam majoris fuisse sanctitatis virtutum, quam Apostolos. Apostoli (ait Angelicus Doctor) fuerunt P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

majores Joanne Baptista, non merito, sed officio novi Testamenti. Sic etiam plures alii Doctores Josephum Virginis Marris Sponsum in sanctitate Apostolis prætulerint, de quo vide nostrum Morales in Matthæum: Imò sunt, qui Apostolis præponant Parentes Mariæ augustæ Joachimum, & Annam, quoad internam sanctitatem, & justitiam, etiam si fuisse, & ad speciem illuſtrior, Apostolorum gratia videatur. Vide S. Chrysostom. Hom. 34. in Matth. & Hom. 5. de Job, quem Apostolis parent facit.

454 Rursus, non èd spætat hæc nostra tractatio, ut Martyres anteponat, aut adæquet absolutè Apostolis; nam re ipsa Apostoli martyri lauream adepti sunt, imò reliquis facere.

Apostoli
Martyres omnibus Martyribus excellentiores extire, ceterorum martyrum facile Principes, Dukes, & Capitanei. Quod Philo Carpathiorum Episcop. ad id Cantic. 7. reclinatorum Cant. 7. aureum, observavit opportunè, & eleganter ita: Aureo reclinatorio Martyres comparantur. Nec tamen existimes Apostolorum chorum Martyribus inferiorem; nam & ipsi Martyres existunt; factique sunt reclinatorum Christo. Expende, unde habendi sunt Apostoli Martyribus non inferiores; quia ipsi Martyres extiterunt. Non ergo Apostolus postponendus absolute Martyri est.

455 Restat inquirendum; utra sit major dignitas, Apostolorum, an Martyrum, præcilio Apostolatum à martyrio? Causam non dirimo: proponam tamen fundamenta, quæ pugnare possunt pro sublimiore martyri, ac Martyrum dignitate. Primò, occurunt Patrum locutiones, cum de Martyribus sermocinantur, adèd graves, ut si rationis tru-

Martyria in summo dignitatis culmine. in summo culmine.

S. Petr. Dami.

Laudati vitatis, & Apollinaris Martyres.

S. August.

456 Secundò ex S. Chrysostomo Hom. 8. in Epist. ad Ephesios cap. 4. abundè sati conciliatur auctoritas nostræ existimationi: expendens enim quantæ sit gloriæ, & sublimitatis vinculum esse pro Christo ex verbis Pauli: Ego vincitur in Domino: ita fatur pulcherrime. Vinculum esse propter Christum est præclarissimum, quam esse Apostolatum, quam esse Doctorem, quam esse Evangelistam. Quid ad mentem nostram luculentius dici poterat? Rem ubertim explicat suo illo vere aureo eloquentia fonte, præponens martyrum primo judicariæ Apostolorum auctoritati,

Plus est pati
pro Christo,
quam esse
Apostolatum. S. Epi.

L 3 & po-